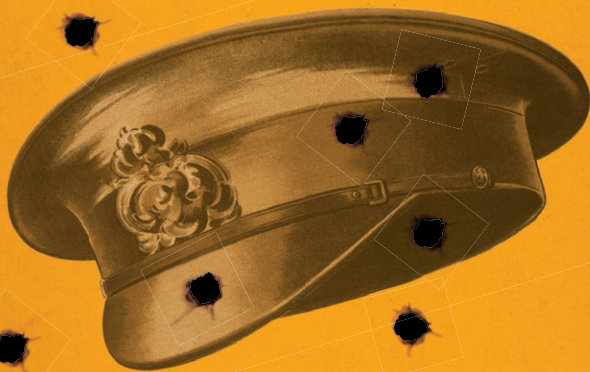

NÁVRAT KAPITÁNA

JOHNA EMMETTA

SKVĚLÝ HISTORICKÝ KRIMI ROMÁN
S NÁDECHEM TAJEMSTVÍ

ELIZABETH SPELLEROVÁ

DETEKTIVNÍ ROMÁN HOST

Shromáždili se na nádražíčku už za tmy, dlouho před příjezdem vlaku. Dav tvořily převážně ženy: mladé matky s teple nabalenými kojenci v náručích, stárnoucí paní v šálech, matrony v černých kabátech postávající vedle svých odrostlých dětí. Samozřejmě tam byli i muži — někteří už v rukou rozpačitě svírali klobouky. Na opačném konci nástupiště stál vedle voušatého přednosty stanice hlouček vojáků. I přesto však ženy počtem převyšovaly muže, jak tomu tehdy bylo ostatně vždy.

Čas od času se ozvalo zavržení vývěsní tabule nádražního bufetu či zanaříkání dítěte a občasný šepot žen se takřka nedal rozlišit od slabého vzdychání větru, jinak ale čekali v tichosti. Několik přihlížejících stálo stranou bez hnutí. V rozzářených oknech domů, lemujících z obou stran trať, odhrnovaly stínové postavy jejich obyvatel záclony. Dole u plotů zahrad a na náspech postávaly hrstky dalších lidí. Na vzdáleném nástupišti, téměř mimo dosah světla, stál daleko od ostatních pouze jeden člověk, oblečený do tmavého kabátu a klobouku. Přednosta stanice se znepokojeně zahleděl kamsi za koleje. Sebevraždu tu za celou svou dlouhou kariéru ještě nezažil, dnes to ale bylo jiné — tenhle vlak veze zoufalství a smutek. Onen pozorovatel však působil klidně. Postával v rozumné vzdálenosti od okraje nástupiště a jeho prkenně vzpřímenou postavu oddělovala od očekávaného vlaku šíře celé jedné koleje.

Vycítili ho dříve, než jej zaslechli. Jako by se na přihlížející přeneslo slabé chvění kolejí, jimiž projel třas, následovaný hukotem a sílícím rámem, když vtom se zpoza zatačky vynořil vlak s velkou tmavou lokomotivou. Rudé jiskérky ohně tančily

v kouři a zpívaly v trávě. Nyní už všichni muži smekli klobouky a jedna mladá žena zabořila tvář do hrudi své společnice. Vojáci se postavili do pozoru a salutovali, zatímco vlak se zářivě osvětlenými kupé rachotivě uháněl stanicí, aniž by zastavil. Dav se zavlnil, neboť se několik diváků natáhlo dopředu a zoufale se snažilo aspoň na chvíli zahlédnout dubovou rakev zahalenou v červenomodrobílé vlajce dříve, než vlak projede kolem nich a zanechá je v temném osamění jejich proměněného světa.

Zástup se pozvolna rozešel, téměř stejně tiše jako se předtím shromáždil, a přednosta naposledy pohlédl směrem k nástupišti. Na opačné straně tratě stála nehnutě jediná postava, teď již zcela osamělá. Přednosta šel spát uklidněn vědomím, že do příjezdu vlaku s mlékem zbývá dalších šest hodin. Onen poslední přihlížející však stál ještě dlouho o samotě skryt ve tmě a čekal, až se rozední a započne poslední bitva.

V následujících letech se Laurence Bartram často ohlížel do minulosti a pokaždé došel k závěru, že ve skutečnosti vše naruby nepřevrátila válka, útok v Rosières, dokonce ani ztráta jeho manželky, nýbrž návrat Johna Emmetta do jeho života. Než k němu došlo, snažil se Laurence soustředit na psaní knihy o londýnských kostelech. Když se asi o šest let dříve vrátil ze studií na Oxfordu, pracoval krátce a kupodivu spokojeně jako učitel. Po svatbě se však nechal přesvědčit, že učením rozhodně nezabezpečí Luisu a jejich velkou rodinu, kterou měla v úmyslu založit. Chvíli se sice naoko bránil, pak ale svolil a začal pracovat v zavedené firmě její rodiny, jež se zabývala dovozem kávy. Teď po válce se to všechno zdálo tak dávno. Žádná káva, žádné obchodování — aspoň pro něj ne — a Luisa i jeho jediné dítě byli mrtví.

Zatímco Laurencova žena a syn umírali v Bristolu, on se krčil v bezbarvém ranním světle, čekal, až vyrazí vstříc německým zbraním, a vroucně se modlil k Bohu, v nějž přestal věřit. Dávno mu nezáleželo na tom, kdo zvítězí. Chtěl jen, aby už někdo konečně vyhrál a on se toho dožil. Trvalo celé dny, než se k němu donesla zpráva o Luisině a synově smrti. Teprve když se vrátil domů ke své žalem zničené tchyni, jež ho donekonečna zásobovala nevyžádanými podrobnostmi, uvědomil si Laurence, že Luisa zemřela právě ve chvíli, kdy dal povel k útoku. Nakonec přece jen směl odejít a postát u jejího hrobu porostlého řídkou vrstvou nové trávy. Tchán zahanbeně přešlapoval vedle něj a brzy se vzdálil. Laurence si přidřep. Cítil pach vlhké zeminy, jeho ženu mu tam však nic nepřipomínalo. Později

vybral u kameníka žulový náhrobek a nechal na něj vyrýt obě jména a data. Přál si truchlit, ale jako by na své emoce nemohl dosáhnout. Jeho tchána a tchyni ztráta dcery a vnuka zdrtila. Zestárli. Laurence s nimi strávil zavřený v domě pouhých několik dní a pak začal hledat výmluvu, proč se musí vydat zpátky do Londýna a uniknout tak síle jejich utrpení.

Když se vlakem vracel zajistit svůj londýnský dům, pocítil náhle krátký a překvapivý nával radosti. Luisa zemřela, tolik lidí zemřelo, ale on přežil — ještě pořád je docela mladý a život má před sebou. Dobrá nálada ho přešla stejně rychle jako vždy a místo ní se dostavil pocit prázdnoty. Dům působil nevětraným a zatuchlým dojmem. Laurence začal nejdřív balit sám, pak ale našel malou truhličku a v ní měkkou záplavu bílých kabátků, botiček, vyšívaných košilek a maličkých čepiček, vše pečlivě zavinuté v jemném papíru. Zhrozil se svého úkolu a raději si najal pomocníka, aby zařídil, že nic z toho už nikdy neuvidí.

Po Luise zdědil nějaké peníze, a tak nyní mohl začít novou kariéru. Sice jich nebylo dost na to, aby se mohl považovat za zámožného, i přesto si ale dovolil tchánovi oznámit, že už se do firmy nevrátí. Laurence pochyboval, že i kdyby Luisa a jejich syn přežili, chtěl by i nadále obchodovat s kávovými zrny. Válka všechno změnila. Život před rokem 1914 pro něj představoval uzavřený svět, do něž se nemohl vrátit, ani se ho neuměl dotknout. Nedokázal si jej vybavit jako celek, pouze jako střípky každodenních zážitků. Matčiny dlouhé prsty, jak zabodávají jehlu s barevnou přízí do jemné výšivky. Otec, jak se šklebí do zrcadla, zastříhává a uhlazuje si knír. Ale i když si pamatoval dokonce i pach otcovy pomády, jeho tvář mu zůstávala skryta. Laurencovy vzpomínky byly jen řadou obrázků bez vztahu k přítomnosti. Luisa a její skromné naděje a plány se k těmto všedním ztrátám jednoduše připojily.

Pronajal si malý byt, téměř o tři čtvrtiny menší než dům, v němž s Luisou strávil oněch osmnáct měsíců jejich manžel-

ství, které předcházely jeho odvelení do Francie. Byť se nacházel v nejvyšším patře domu na Great Ormond Street a okna měl ze tří světových stran, takže nevelké místnosti prozařovala spousta světla. Laurence zde lehával v posteli a poslouchal, jak venku fouká vítr a na střeše vrkají holubi. Do společnosti chodil málokdy, a když už se vypravil ven, šel většinou na návštěvu ke svému příteli a bývalému spolužákovi Charlesi Carfaxovi, jenž za války také sloužil ve Francii. Jemu nemusel nic vysvětlovat.

Někdy nepřítomně hleděl přes vrcholky střech a snažil se představit si, kde bude za rok, za pět, za deset let, zda bude jednou žít jinak, ale nešlo mu to. Na Oxfordu ho škádlívali kvůli jeho zápalu pro nejrůznější věci: dlouhé procházky, architekturu, dokonce i pro tanec. Jenže dřívější nadšení již téměř vyprchalo a Laurence už si také dávno nedělal starosti s tím, že se přátelům vzdálil. Teď už si neuměl představit, že by se jeho budoucnost mohla nějak lišit od přítomnosti.

Neživější si připadal, když seděl ve starém kostele v Chelsea v kapli Thomase Morea a přemýšlel o učencově odvaze, nebo v kostele Všech svatých u Toweru, kde končila těla odsouzenců v Toweru popravených, tedy i Moreovo. Uplynulých třináct století onu hrůznost jaksi otupovalo. Laurence věřil, že kostely nejsou jen budovy, ale také příběhy. I jejich jména ho fascinovala. Jakmile se ale pokusil zachytit ten zápal ve své knize, skončil vždy u architektonických termínů, nákrešů podlaží a kamenů. K chrámu svatého Bartoloměje si poznačil: pravidelně prolamovaná římsa, křížová chodba, transept z dvanáctého století. Když v něm však seděl a zavřel oči, měl někdy pocit, jako by téměř cítil mnichy protahující se kolem něj a spěchající na kompletář. Jindy jako by je viděl zmateně klopýtat rušnými ulicemi, když je Jindřich VIII. z chrámu vyhnal a nechal ho přežívat, jak se to zrovna hodilo: jako stáj, konírnu, továrnu nebo hospodu, až se nakonec znovu stal tím, k čemu byl původně určen.

Laurence měl šťastné dětství. Rodiče ho zplodili v poněkud pokročilejším věku a zbožňovali jej, oba však neočekávaně zemřeli před jeho šestnáctinami. Laurencova o hodně starší vdaná sestra Millicent pro něj byla jako druhá matka, jenže se i se svou velkou rodinou a manželem, příslušníkem koloniální správy, odstěhovala do Indie ještě před tím, než rodiče zemřeli. Ze všech sil se snažila svého mladšího bratra přemluvit, aby přijel za ní, ale jelikož se ukázalo, že je ve svém odmítání překvapivě tvrdohlavý, posílala mu povídky Rudyarda Kiplinga, jenž Indii líčil jako kouzelné a dobrodružné místo. Jednu Kiplingovu knihu měl Laurence vždy na nočním stolku. Obálku zdobil obrázek zlatých slonů, jejich vodičů v turbanech a vzpínající se krajty. Laurence si svou rozumnou sestru nedokázal v takovém prostředí představit. Jejich vzdáleně spřízněná teta se uvolila dělat mu poručnici. I když se tím nenaplnila jeho touha po lásce a útěše, aspoň to upokojilo Millicent. Jakous takous náhradu za otce našel Laurence později na Oxfordu v jednom profesorovi, kterého takto vnímal ode dne, kdy dorazil na kolej Merton. Od smrti toho nezištného muže uplynul již asi rok, krátce předtím ale stačil svého bývalého studenta uvést k nakladateli, který projevil překvapivý zájem o jeho knihu představenou s takovým ostychem.

Sestra mu mezitím pravidelně psala o Wilfredovi, Sally, Bumble, Jamesovi a Tedovi, jeho synovcích a neteřích, jež nikdy neviděl a na něž ani nepomyslel. Millicent i přesto nevinně předpokládala, že je má rád. Byla pevně odhodlána nezmiňovat se o ničem nepříjemném, a její dopisy tak Laurence pouze utvrzovaly v pocitu, že si Luisu i celou válku jen vymyslel.

Mladé vdovy nebo snoubenky padlých důstojníků z jeho pluku dávaly nějakou dobu okázale najevo, že by nic nenamítaly, kdyby jim věnoval pozornost. Byl spíše přitažlivý než klasicky pohledný: měl husté tmavé vlasy, bledou pleť, hnědé oči a velký nos, kvůli čemuž se lidé někdy mylně domnívali, že má skotské předky.

Nevěděl si s nabídkami rady, a tak se vždy nakonec stáhl s výmluvou, že se musí soustředit na práci. Jeho sezdaní přátelé se k němu po Luisině smrti chovali vlídně, ale když byl u nich doma a přihlížel jejich rodinnému životu, připadal si nesvůj. Jednou to zkusil. Vydal se na jih do hrabství Hampshire strávit naprosto nenáročný víkend plný tenisu a koktejlů, tlachání a procházek po venkově, načež zjistil, že ho svírá zdrcující úzkost. Plahočili se po pás vysokým kapradím, hledali cestičku v křovině hustého, rozkvetlého hlodáše, ale kdykoli se ozvalo nějaké zašelestění nebo praskot větví, nemohl si Laurence pomoci a nadskočil. Hned po nedělním obědě se společností omluvil a odjel.

Někdy uplynul celý týden, aniž by si vzpomněl na vůni a chvění války. O Luise, o té neznámé, poddajné a ochotné Luise už teď dokázal nesnít i měsíc. Myslel na ni však paradoxně mnohem více než za jejího života a také po ní silně toužil.

Podlehl jen jedinkrát. Jednou se pozdě v noci procházel městem, když vtom z jedněch dveří vyšla na ulici žena.

„Jsi sám?“ zeptala se.

Podle přízvuku usoudil, že pochází ze západní Anglie.

„Aha, tak ty nemluvíš. Jsi sám?“

Byla málo oblečená dokonce i na takto mírný zimní večer. S nadějí se usmála.

„Nechceš se ohrát?“

Ze všeho nejdřív si pomyslel, že je mu docela teplo. Pak ho napadlo, že ta žena ani trochu nevypadá jako Luisa.

Svlékala si šaty, pečlivě je skládala na židli a hrbila se. Potom se k němu otočila. Stála před ním jen v punčochách, hubená a bledá, její klín se skrýval v šokující houštině černých chlupů. Laurence to vzrušovalo i odpuzovalo zároveň. Bez zájmu ho pozorovala, jak si sundává košili a kalhoty. Nato si lehla na záda a roztáhla nohy. Pokusil se do ní vstoupit, jenže byla úplně suchá, a tak si musel plivnout do dlaně a navlhčit ji. Vyrazil vpřed a překonal odpor jejího těla. Nedokázal se na ni při tom

dívat. Vzal si ji a litoval, že si nestáhl ponožky. Když skončil, vstala, přešla do rohu ke stoličce s lavorem, napůl skryté za papírovou zástěnou, a otřela se kusem hadru. Zaplatil, přičemž mu neušlo, že žena má na prstě snubní prsten. Seběhl dolů do tmy a hluboko do plic vtáhl noční vzduch prosycený zápachem uhlíků a stok. Byl zmaten. Příliš mnoho toho pominulo.

Téměř tři roky po válce se do jeho života vrátil John Emmett. Od posledního deště uběhlo již šest týdnů a noc a den splynuly v jedno. Laurence za těch vlhkých srpnových večerů často sedával v příšeří u oken vysunutých úplně nahoru, nechával se ochlazovat větríkem a pracoval. Věděl, že až si konečně půjde lehnout, jen stěží se mu podaří usnout. S vnějším světem jej spojovaly pouze zvony katedrály svatého Jiří, jež vyzváněly každou čtvrt hodinu.

A pak jednou v úterý odpoledne s překvapením zjistil, že na stolku ve vstupní hale leží dopis nadepsaný neznámým rukopisem. Později o něm začal uvažovat jako o *tom* dopise. Dvakrát jej přeposlali: nejprve z jeho staré oxfordské koleje a podruhé z adresy, na níž kdysi žil s manželkou. Hotový div, že mu vůbec došel.

Usadil se k největšímu oknu v bytě, vstrčil prst pod klopou a roztrhl ji. Na stránku dopadlo pozdně odpolední slunce. Dva listy z obou stran pokrývaly husté řádky úhledného psacího písma, jež se u pravého okraje svažovalo. Laurence dopis obrátil a hledal podpis. Okamžitě a bláhově zadoufal.

Warkworth Street 11

Cambridge

16. června 1921

Drahý Laurenci,

připadá mi poněkud dotěrné psát ti po tak dlouhé době, obzvlášť vezmu-li v potaz, že ty sám jsi mi jednou napsal a já

neodpověděla. Můj život byl tehdy složitý. Doufám, že si na mě ještě pamatuješ.

Doslechla jsem se o smrti tvé ženy a je mi to velice líto. Potkala jsem se s Luisou sice jenom jednou, tenkrát v Henley, působila na mě však jako milá dívka a určitě ti hodně schází.

Chci ti jen říct, že John před šesti měsíci zemřel. Co hůř — zastřelil se. Zdálo se, že měl za války větší štěstí než ostatní, avšak co se vrátil z Francie, vůbec nemluvil, jenom seděl u sebe v pokoji nebo chodil na dlouhé noční procházky. Prý nemohl spát. Řekla bych, že nepsal, nečetl a nedělal ani nic z toho, co míval rád. Občas ho popadaly záchvaty vzteku a někdy zuřil, dokonce i na naši matku. Nakonec se jednou popral s cizími lidmi a byl zatčen.

Podle našeho doktora potřeboval John víc pomoci, než kolik mu mohl poskytnout on sám, a tak pro něj obstaral místo v pečovatelském ústavu. John se tam uvolil jít, avšak následující zimu utekl. Hajný o měsíc později našel jeho tělo v lese víc než třicet mil od ústavu. Žádný dopis, žádné vysvětlení. A my si myslely, že se jeho stav zlepšuje.

Vím, že jste se po škole nevidali tolik jako dřív, ale ostatní Johnovi přátelé, s nimiž jsem se znala, jsou mrtví a ty jsi jediný, koho kdy přivedl k nám domů.

Určitě máš spoustu práce, ale s matkou bychom ti byly obě velice vděčné, kdyby sis s námi mohl o Johnovi popovídat. Milovaly jsme ho, ale ne vždy jsme mu rozuměly. Nedokážeme pochopit, proč ho válka tolik změnila. Ty možná ano. Napsala jsem ti už tři dopisy, ale neodeslala jsem je. Zato však neustále přemýšlím o posledních měsících Johnova života. Vím, že po tobě žádám hodně, ale spoléhám na pocit — jež možná nesdílíš —, že nás váže určité pouto. Mohli bychom se sejít? Samozřejmě pochopím, pokud cítíš, že není co říct. Znali jsme se tak dávno a ty máš určitě vlastní problémy.

Se srdečným pozdravem

Mary Emmettová

Laurence se opřel a pocítil teplo slunečních paprsků. Mary Emmetová. Měla pravdu, skutečně by ji byl rád poznal lépe. Pamatoval si ji jako čilé hnědovlasé děvče, které nemělo nic ze zdrženlivosti svého bratra. Poprvé se s ní setkal ještě na škole, a když na ni o tři nebo čtyři roky později znovu narazil na plesu v Oxfordu, překvapilo ho, jak moc se změnila. I přesto ji téměř ihned poznal.

Nebyla kdovíjak krásná, měla však přitažlivou, upřímnou tvář a — Laurence se usmál, když si na to vzpomněl — školácky se pošklebovala všemu, co bylo byt' jen trochu směšné. Seděli spolu u jednoho velkého stolu a každou chvíli po sobě pokukovali, jenže když se mu konečně podařilo vymanit se ze společnosti svých sousedů a požádat ji o tanec, její přátelé už byli na odchodu. Mluvil s ní asi jen deset minut, ale přál si, aby jejich rozhovor trval déle.

Znovu ji viděl až krátce před válkou na veslařských závodech v Henley. Bylo to nedlouho po jeho seznámení s Luisou a Mary Emmetovou doprovázel jakýsi pozorný muž. Laurence si ale vzpomněl, že seděli naproti sobě při nějaké obzvlášť okázalé slavnostní večeři a on pohlížel do jejích usměvavých očí. Na Maryin perlový náhrdelník dopadala záře svíček a jemu se teď zdálo, že si vybavuje třpyt zelenkavého saténu jejích šatů. Říkal si tehdy, že pokud existují vodní žínky, vypadají určitě jako ona. Cítil, že je s ní svázán poutem mnohem silnějším, než odpovídalo skutečnosti, a později jí bez rozmyslu napsal. Nikdy mu neodpověděla a jeho život brzy nato pohltilo manželství a válka.

Znovu si dopis přečetl a postupně si uvědomoval důsledky oněch zpráv. Co pro všechno na světě vedlo jeho sebevědomého, třebaže uzavřeného spolužáka, aby se zabil, ačkoliv se mu podařilo přežít celé čtyři roky války?

KAPITOLA 3.

Na kolej Marlborough nastoupil Laurence roku 1903, v tentýž den jako John. Jeho první dojem z internátní školy byla teplá červeň a rez — jedna půvabná čtvercová budova z cihel vedle druhé a časně podzimní zbarvení obřích kaštanů koňských. Laurence byl na svůj věk malý a po bezstarostném dětství jím takové změny otráslly.

Dva třináctiletí chlapci byli obklopeni povykem a brutalitou, které byly pro velké státní školy typické. Dali se dohromady s Charlesem, který již v internátu strávil jedno pololetí, Rupertem — jenž později zemřel v Africe — a Lionelem, předurčeným pro život zasvěcený církvi. Ale právě John Emmett byl jejich nepřiznaným vůdcem. Působil neohroženě a zarputile usiloval o spravedlnost. Když byl mladší, každý, kdo mu zkrřížil cestu, se potázel se zlou; jak ale dospíval, začal se tiše stavět na odpor všem, kdo dělali slabším chlapcům ze života peklo.

John Emmett se jen velmi málo zajímal o úspěchy, po nichž školáci obvykle baží. Vynikal ve většině sportů, obzvlášť ve veslování, a přesto na něj nedělalo sebemenší dojem, když byl vybrán do školních družstev. Sice s ostatními žáky cvičil, nijak se však nesnažil dosáhnout vyššího postavení. Zpíval ve sboru, ale v šestnácti už otevřeně pochyboval o Bohu. S profesory diskutoval tak obratně, že jeho odpor působil jako nadšení. Jazyky se učil bez nesnází. Přestože psal dokonce i poezii, nějak se mu podařilo nevypadat ve škole ovládané klikou zapálených sportovců změkčile. Mnoho lidí si ho vážilo, ale nikdo by jej neoznačil za svého nejlepšího přítele. Pro mladého Laurence představoval záhadu a zároveň symbol statečnosti.

John byl proslulý svými nočními dobrodružstvími. Jednou v létě s ním Laurence vylezl na střechu pokrytou olověnou krytinou. Ztěžka polykal, jak se snažil přemoci nevolnost z toho, že se nachází čtyři patra nad kamenným nádvořím. S nikým jiným by tam nešel. Byla dokonalá, jasná noc a nebe plné hvězd. John vyjmenovával galaxie a planety nad jejich hlavami a Laurence vzhlédl a jala ho závrať.

„Ty nemáš rád výšky, vid’?“ konstatoval John. „To já zvládnou vyšplhat tak vysoko, jak si řekneš. Husí kůži mám, jen když jsem někde zavřený. A hele,“ ukázal, „dneska jsou Saturnovy prstence vidět pouhým okem.“ Postavil se nebezpečně blízko okraji střechy a jeho silueta se rýsovala proti jasné noční obloze.

Všechno, co John věděl o hvězdách, se naučil od svého otce. Často se uchýloval k otcovým argumentům, aby rázně urovnal nejrůznější spory. Laurence si dosud vybavoval slavnostní tón Johnova hlasu, jímž prohlašoval: „Můj otec říká...“ Rok před přijímacími zkouškami na univerzitu se Laurence k Emmettům přestěhoval a zjistil, že pan Emmett je přímočarý džentlmen; hospodář, mezi jehož oblíbená témata patří střílení, jeho koníčkem je pozorování hvězd starým dalekohledem a jeho nejblížeším důvěrníkem je malý teriér jménem Sirius.

„Psí hvězda, chápeš, chlapče?“

John si s otcem rozuměl zdánlivě beze slov a několikrát se stalo, že se Laurence ráno probudil a viděl, že ti dva jsou již vzhůru a procházejí se po polích.

Zamlouvala se mu vřelá neokázalost Emmettovic domu. Vládla v něm svoboda, jakou jinde nepoznal. Když Laurencovi zemřeli rodiče, nesměl se v souladu se zvyklostmi Marlborough nikdo nahlas zmínit, že se stal sirotkem. Asi den po matčině pohřbu za ním do studovny přišel John, a jakmile spatřil jeho zarudlé oči, požádal jej, aby u nich přes prázdniny zůstal. Emmettovi žili v Suffolku ve velkém domě téměř na samotě. Pokoje byly zaprášené, nábytek vybledlý. Trávník na kurtu dosahoval výšky dvou palců, dusily jej pampelišky a odřené

tenisové míčky mohly zrovna tak dobře proletět dírami v síti jako přes ni. Na kopci se rozkládalo obstojné kriketové hřiště, mělo však tak prudký sklon, že všem hráčům — až na ty nejschopnější — se míčky nakonec pokaždé odkutálely do úzkého potůčku, který pod vrškem tekł. Mary, tehdy ještě typická mladší sestra, je do něj bosá lozila vylovit a snažila se je hráčům opět prodat. Laurence vzpomínal, jak se v potůčku cachtala a nohy měla neustále zablácené. Také chovala fretku a brávala ji na vodítku na procházky. Neříkala jí Hrabě Kitchener? Hned příští Vánoce Emmettovi poslali Laurencovi jako dárek dopisní nůž se slonovinovou rukojetí, do níž byl vyryt jeho monogram. Vzal si ho s sebou do Francie.

Znovu pohlédl na dopis od Mary. Proč se vlastně s Johnem přestali stýkat? Důvod spatřoval v tom, že po odchodu ze školy se oba změnili, pravda však byla taková, že John nejspíš dospěl mnohem rychleji než Laurence. Dosud si vzpomínal na své překvapení, když zjistil, že John hned po vypuknutí války dobrovolně narukoval. Byl to ten poslední člověk, který by se nechal strhnout všeobecným nadšením, a na Oxfordu se navíc s oblibou prohlašoval za Evropana. Jediným šovinistou byl v rodině Emmettův Johnův otec, který každý večer připíjel na zdraví králi a nedůvěřoval Francouzům, Němcům ani Londýňanům. Laurence si znepokojeně připomněl vlastní nedůstojné pohnutky, jež ho vedly k dobrovolnictví, a zadoufal, že jeho přátelé by byli zaskočení úplně stejně, kdyby se o nich dozvěděli.

Na okamžik se jej zmocnil překvapivě silný smutek, takové to pohnutí, které kdysi pociťoval dosti často. Ten zvláštní, nadšený školák zmizel a adresa na Maryině dopise dávala na vědomí, že stejně tak byl pryč i onen láskyplně zanedbaný dům. John byl jiný, kdežto většina z nich byla zcela průměrná. Laurence sám sebe počítal mezi obyčejné. Nebýt války, byli by se z nich ze všech stali zavalití advokáti a sládci, doktoři a chovatelé dobytka, měli by shovívavé manželky a děti a většina by žila ve stejných vesnicích, městech a hrabstvích, z nichž pocházeli.